

KOGUKONNAKILB

2024/25

I VOOR

12.10.2024

Linnamäe; Rápina; Tihemetsa; Venevere; Tallinn (Hiiu Pubi)

Küsimuste autorid: Ove Põder; Indrek Salis; Illar Tõnisson

NB! Reglement on muutunud

- Kõik võistkonnad pääsevad finaali;
- Finaali võetakse kaasa parima eelvooru punktid, mis jagatakse kahega ja ümardatakse kõrgema täisarvuni. Näiteks kui võistkond kogub parimas eelvoorus 59 või 60 punkti, siis ta alustab finaali 30 punkti pealt jne. See võimaldab võistkondadel võistlust alustada ka teisest eelvoorust. Samuti võivad võistkonnad, kes arvavad pärast esimest eelvooru, et neil on finaali tarvis korralik tulemus kirjas, teise eelvooru vahele jätta;
- Teine eelvoor toimub 16. novembril;
- Finaal toimub jaanuaris ja eeldatavalt Kesk-Eestis, täpne aeg ja koht selguvad pärast eelvoore.

MIKS MÄNGIDA?

- Küsimuste autorid on Eesti tippmälumängurid, kes esindavad Eestit rahvusvahelistel võistlustel, muuhulgas tänavu 7.-10. novembrini toimuval Mälumänguolümpial Fuengirolas Hispaanias, mida saad jälgida aadressilt <https://quizolympiad.com/>;
- Korralik auhinnafond;
- Vähemalt ühe suurema auhinna loosime välja ka võistkondade vahel, kes kokkuvõttes esikolmikusse ei jõua, kuid on korralikult kohal käinud s.t on finaalis kohal.

Kõik Kogukonnakilva tulemused koondatakse Eesti
Mälumänguliidu veebisaidile
www.kilb.ee

Jooksev info Eesti Mälumänguliidu Facebooki
lehel
www.facebook.com/eestimalumanguliit

I PLOKK
VASTUSED

1. Pärast haldusreformi pole küsitavat looma enam mitte ühegi Eesti omavalitsuse vapil, kuigi „rindeteadete“ kohaselt oleks umbes kolmandikul omavalitsustest alust selle peale mõelda. Enne 2017. aasta haldusreformi oli loomaga esindatud kahe valla vapil: kui ühe 2017. aastaks 175 km² suuruse ja ligi 700 elanikuga valla vapil polekski saanud midagi muud olla, siis millegipärast oli neid koguni kolm tükki ka lisaku valla vapil.

Milline elukas?

ORAV

viide kolmandikus omavalitsustes võimul olevale reformierakonnale ning Põlva maakonnas asunud Orava vallale

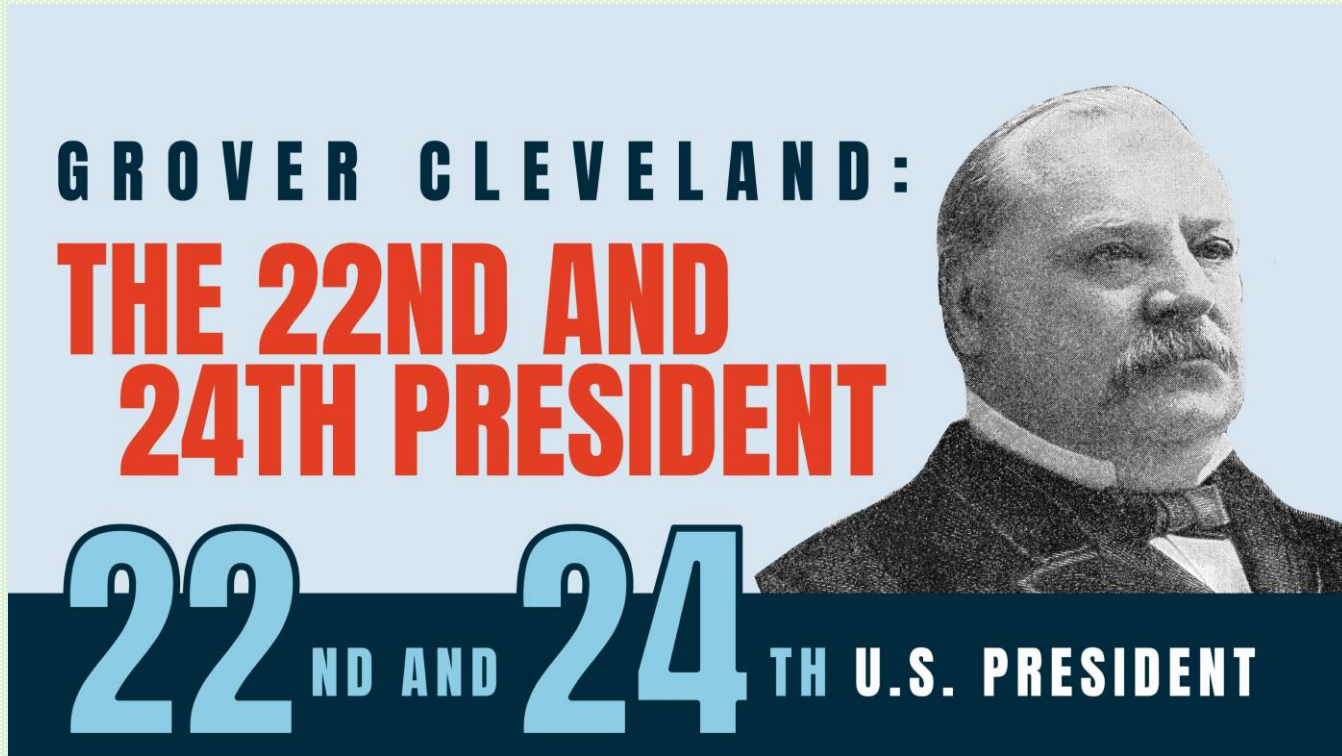

2. Kui Donald Trump peaks eelseisvad USA presidendivalimised võitma ja ametisse asuma, saab temast ajaloos alles teine USA president, kes on olnud ametis mitte-järjestikustel ametiaegadel. **Kes on seni ainus selline?** Tema ametiajad olid aastatel 1885-1889 ja 1893-1897 ning tema perekonnanimega sama nime kannab üks ca 360 000 elanikuga USA linn, mille mõnd kuulsamat ehitist allpool näete.

Grover CLEVELAND

piltidel olid Terminal Tower, Rock'n'rolli Kuulsuste Hall ja Cleveland Cavaliersi koduhall Rocket Mortgage FieldHouse

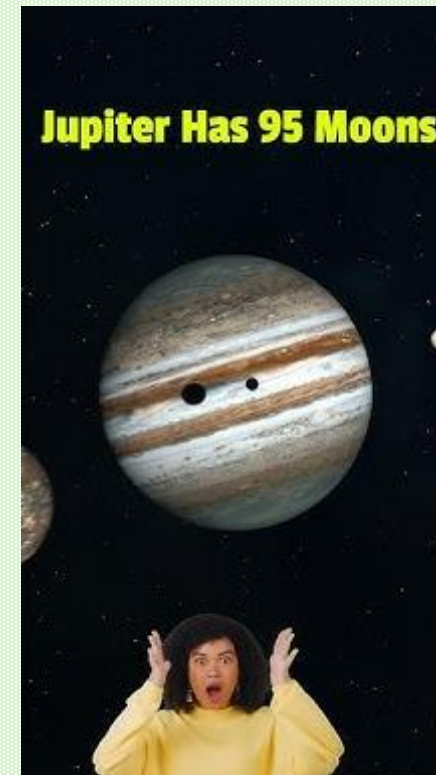
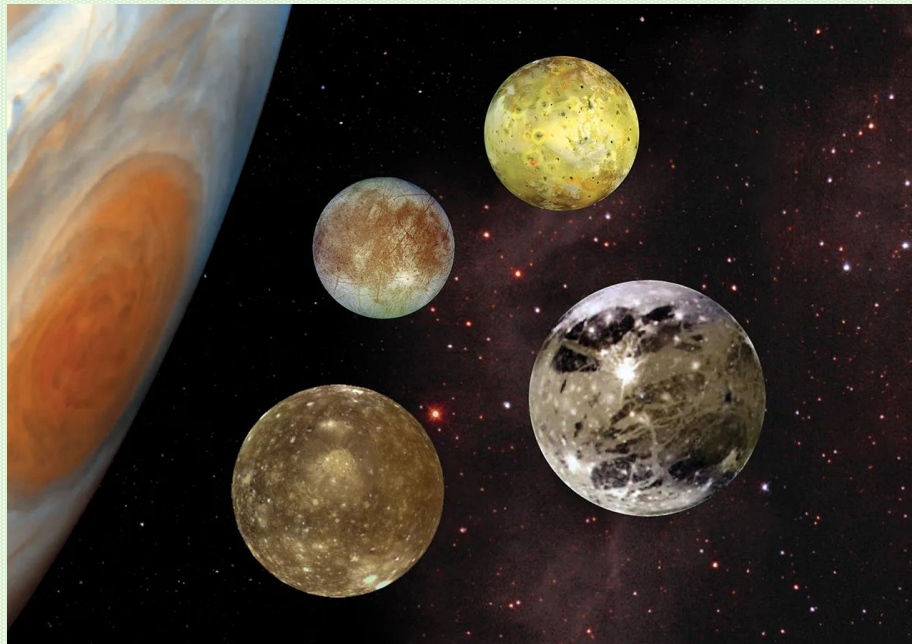
3. Näete väljavõtteid taiestest, millede keskmes on neli antiikmütoloogia tegelast, kellesse kõigisse Zeus ühel või teisel viisil armunud oli. Täna moodustavad need neli tegelast kõige olulisema osa nimekirjast, kuhu viimastel aastatel on jõudsalt liikmeid lisandunud.

Millisest viimastel andmetel 95-liikmelisest nimekirjast on jutt?

JUPITERI KUUD

(lihtsalt „kuude“ eest teenib 1 punkti, mingi muu planeedi kuud punkte ei too);
neli peamist kuud kannavad nimesid Ganymedes, Kallisto, Europa
ja Io, kellele nime andnud tegelased olid samas järjekorras ka
piltidel

4. Kuigi pildil oleva aastatel 1751-1771 valitsenud Rootsi kuninga Adolf Frederiki eluküünla lõpetas tegelikult ilmselt atakk, on ta rahvasuus tuntud kui kuningas, kes sõi end surnuks. Saatuslikul söögikorral olevat ta muuhulgas hauganud homaari, kalamarja, hapukapsaid, kala ja šampanjat. Juttude kohaselt mõjunud talle fataalselt aga midagi, mida ta sõi kõige eelneva kõrvale ära 14 tükki ja mis kannab rootsi keeles nimetust *semla*. **Millise nimega tunneme meie seda söögipoolist, mis rahvajutu järgi kuningas Adolf Frederiki elule lõpu tegi?** Oma originaalkujul pärinevadki küsitavad Rootsist, olles väidetavalt leiutatud millalgi 16. sajandil.

VASTLAKUKKEL

← r/HistoryAnecdotes • 2 yr. ago
dannydutch1

On this day in 1771, King Adolf Frederick of Sweden ate himself to death. His last meal consisted of lobster, caviar, kippers, sauerkraut, boiled meats, and 14 Semlas (a delicious Swedish dessert) washed down with Champagne. A sad ending that started trouble for Sweden...

SURM VASTLAPÄEVAL › Kui palju kukleid sai Rootsi kuningale Adolf Frederickile saatuslikuks?

5. Piltidel olevaid isikuid võib viimasel ajal päris tihti teleekraanidel näha. Nende tööandjateks on erinevad asutused, kuid nende praegune ametinimetus on sama.

Mis on pildil olevate härrade ühine ametinimetus?

PEAÖKONOMIST

(2p vastuses peab sisalduma sõna „ökonomist“, majandusanalüütiku eest 1p)
vastavalt Tõnu Mertsina (Swedbank); Lenno Uusküla (Luminor);
Raul Eamets (Bigbank)

II PLOKK
VASTUSED

6. „Apteeker Melchiori“ lugude lugejatel või filmide vaatajatel on olnud võimalus tutvuda ka erinevate keskaegsete ametitega. Siinkohal küsime neist kahte: esimene oli rüütliordu ametnik, kes omas oma halduspiirkonnas kõrgeimat kohtu- ja sõjalist võimu, teine aga mungakloostri abti asetäitja või väiksema harukloostri ülem.

„Melchiori“ filmides kehastasid neid ametimehi Marko Matvere ja Juris Strenga, viimaselt võttis sündmuste arenedes ameti üle Ken Rüüteli mängitud Hinric.

Millised kaks ametit (kumbki annab ühe punkti)?

7. Ülemisel pildil kujutatud logo kuulub ühele 2017. aastal loodud plokiahelaplatvormile, mis on oma nime saanud aastatel 1501-1576 elanud ja alumisel pildil oleva itaalia matemaatiku ja teadlase järgi. Too teadlane kirjeldas näiteks esimesena tüüfust ja töötas välja kuupvõrrandi lahendused, kuid samuti mõtles välja ühe tänapäeval eeskätt autode juures kasutatava seadme toimimispõhimõtted, mistõttu ongi seade tema järgi nime saanud.

Milline seade või kes oli see teadlane?

KARDAAN; Gerolamo CARDANO

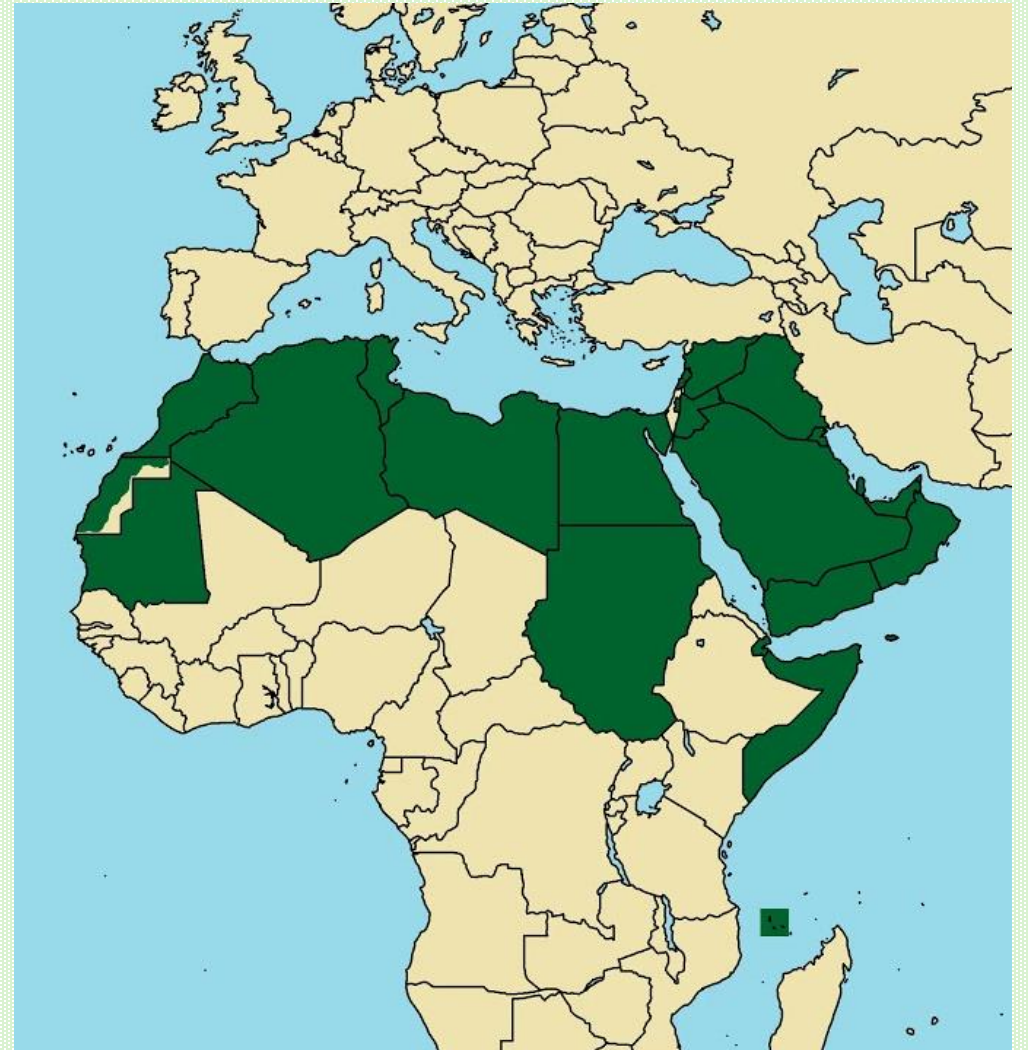
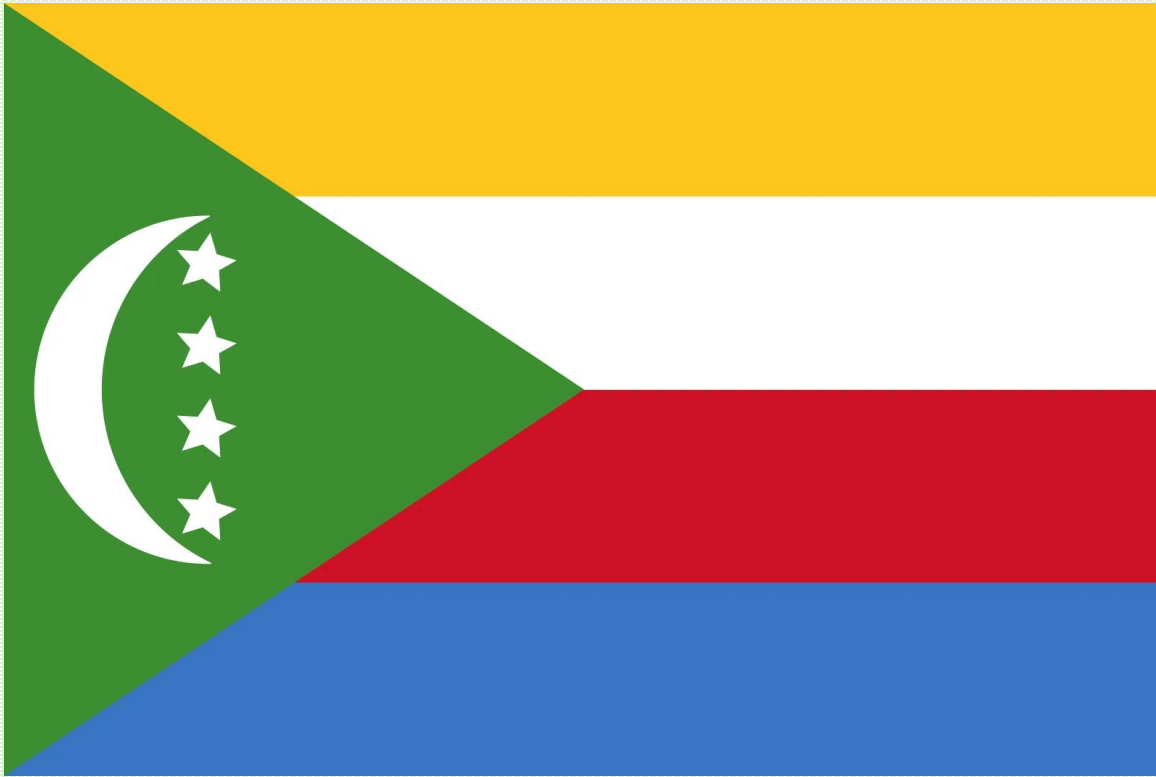

8. Nähtavad lipp ja logo kuuluvad 1945. aastal asutatud Araabia Liigale, mis on araabia riike koondav 22-liikmeline rahvusvaheline organisatsioon.

Mis on selle organisatsiooni ainus liikmesriik, mis asub tervikuna Maa lõunapoolkeral? See on ka üks kolmest organisatsiooni liikmesriigist Djibouti ja Somaalia kõrval, mille lipult võib leida araabia riikide lippudele üldiselt mitteomast sinist värvi.

KOMOORID

9. Stockholmis asuvas Nobeli muuseumis on kombeks, et Nobeli preemia laureaadid või nendega seotud isikud annetavad muuseumile mõne eseme, mis on nobelistiga seotud. Hinnanguliselt suurimaks muuseumile annetatud ja mõne nobelistiga seotud esemeks on nähtav tööpink. Pole täpselt teada, kas asjaomane nobelist selle taga ka ise töötas või pigem oli selle otsast hea kõnet pidada.

Kelle tegevust see tööpink Nobeli muuseumis sümboliseerib?

LECH WALESA

1983. aasta Nobeli rahupreemia laureaat

10. Tänapäevaks mänguks paremini ette valmistunud kilbarid on ilmselt ära õppinud, et Eesti tänapäevase aasta sammal on harilik helvik, mullaks leostund gleimuld ja orhideeks vööthuul-sõrmkäpp. Neid me aga täna ei küsi, vaid tahame teada Eesti 2024. aasta puud, lindu ja kala. Kõik need on kujutatud ka piltidel ning kõigi eestikeelsetes nimedes on neli tähte.

Niisiis, milline puu, lind ja kala? (**KOLME PUNKTI KÜSIMUS!**)

(HARILIK) TAMM; KÄGU; KOHA

Eesti Loodus

2024. aasta puu on harilik tamm

Tänavuse aasta puu tiitli pälvis tugevuse võrdkuju harilik tamm (*Quercus robur*). Eesti Looduse toimetis on valinud aasta puud 1996. aastast alates. Tamm oli ka...

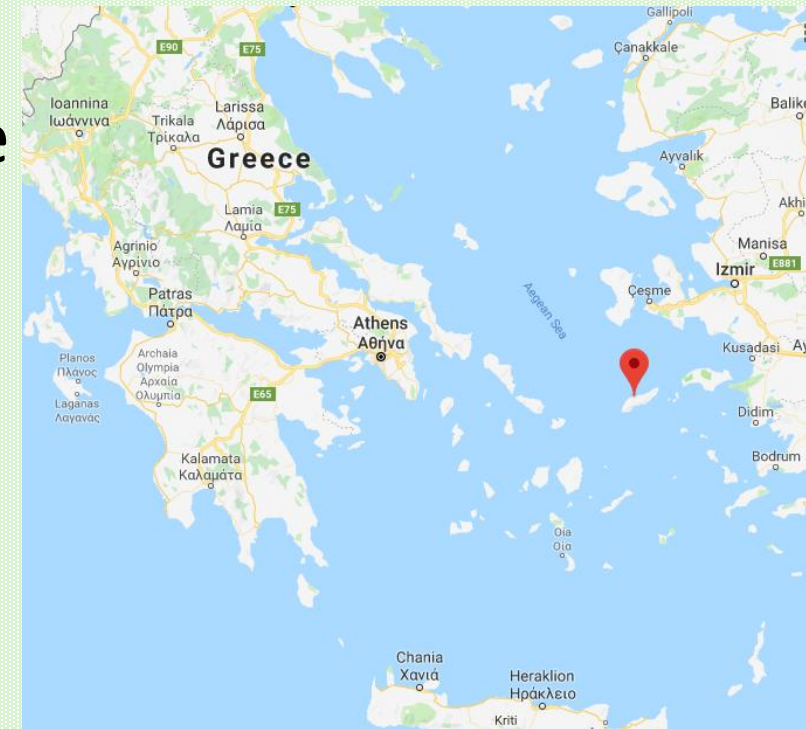
AASTA KALA / 9 kuud tagasi

2024. AASTA KALA ON KOHA

Ajakirja Kalastaja eestvedamisel ning internetis toimunud rahvahääletuse tulemusena valiti 2024. aasta kalaks koha (lad Sander *lucio-perca*). Ahvenaliste sugukonda kuuluv koha elab kiiresti soojenevates, vähese veeläbipaistvusega hapnikurikastes veekogudes....

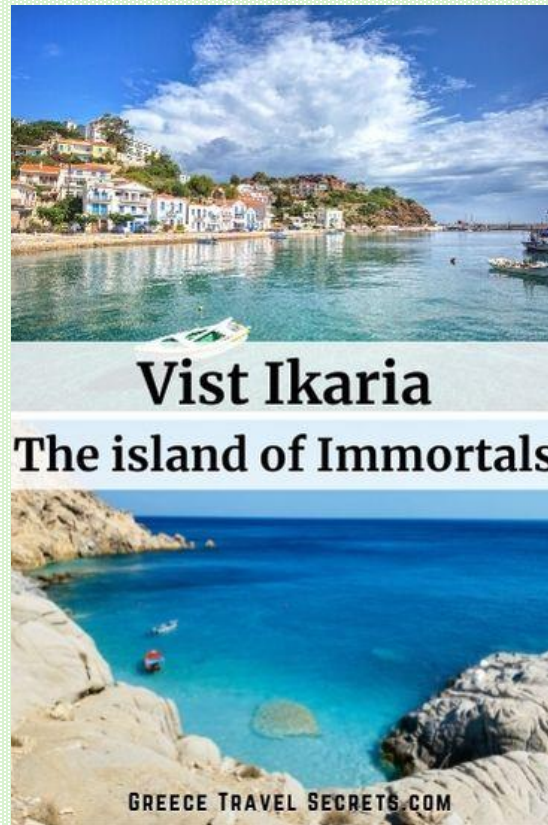
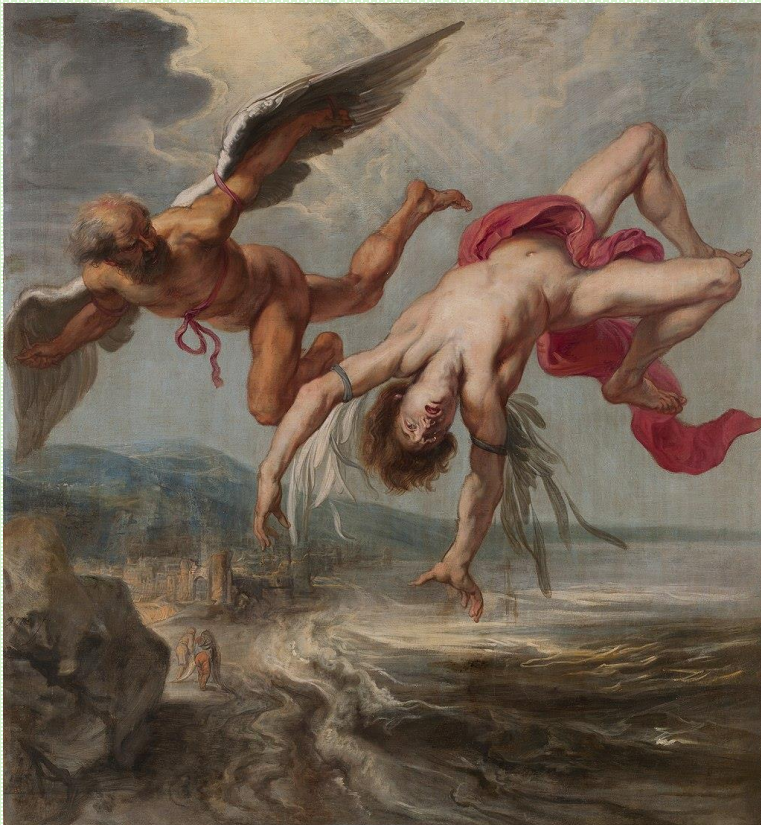
III PLOKK
VASTUSED

11. Kreeka saartest paistavad just küsitava umbes 255,3 km² suuruse ja ligi 9 000 elanikuga Egeuse mere saare elanikud silma erilise pikaealisusega, kus igast kolmest elanikust üks veab välja 90-ndatesse eluaastatesse. Selle põhjusteks peetakse tervislikku toitu ja eluviise, geneetikat ning kõrge eani kestvat seksuaalset aktiivsust. Mõnetise kurioosiumina sai saar oma nime kreeka mütoloogiast pärit isiku järgi, kes pikaealisusega sugugi ei hiilanud, vaid leidis oma traagilise lõpu suhteliselt noorelt (ja väidetavalt just küsitava saare lähedal). **Milline saar või kes oli see antiikmütoloogia tegelane?**

IKARIA / IKAROS

päikesele liiga lähedale lennanud Ikaros olla just selle saare lähedale vette kukkunud

12. Piltidel näete Helsingi taksonduse tänapäeva. 1950. aastate keskel olnud aga iga teine Helsingi takso just küsitavat marki, kuna sõjajärgses Soomes olnud see üks väheseid autosid, mida ilma pikas järjekorras ootamata osta sai. Teiseks põhjuseks olnud see, et toda marki hakati oma päritoluriigi autodest esimesena eraldi tootma ka spetsiaalse taksoversioonina. **Milline automark** (*soovime võimalikult täpset vastust*)?

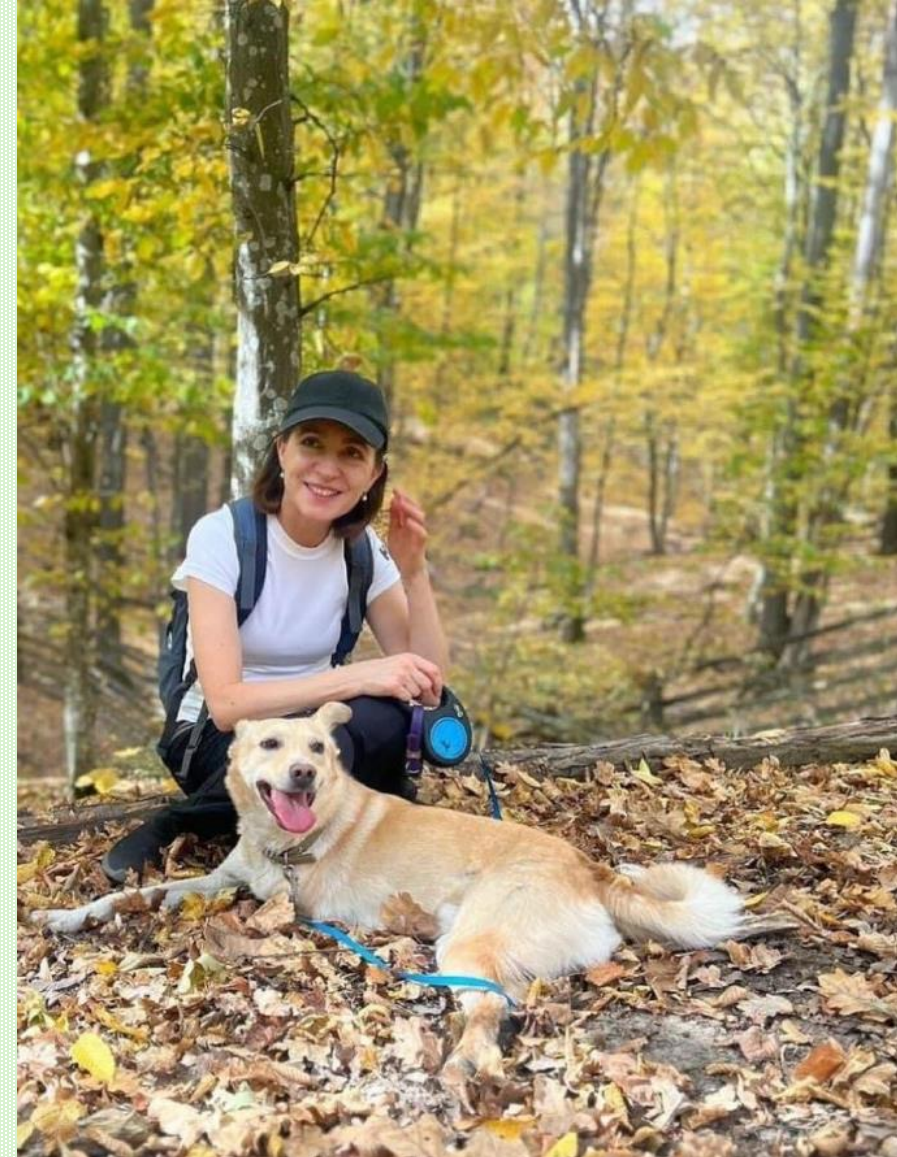

POBEDA

(2 punkti toob ka GAZ-M20, lihtsalt GAZ annab 1 punkti, mingi muu GAZ või Volga punkte ei too)

13. Juuresoleval pildil on ühe riigi president koos oma varjupaigast võetud koeraga, kel nimeks Codrut. Koer on pälvinud omajagu kuulsust, sest kui Austria president Alexander Van der Bellen 2023. aastal visiidile tülles loomaga tutvust teha üritas, lõi elukas talle hambad kätte. Õnneks suuremat rahvusvahelist skandaali ei sündinud ja asi lahendati rahumeelselt. **Millise riigi „esimene koer“ on Codrut?**

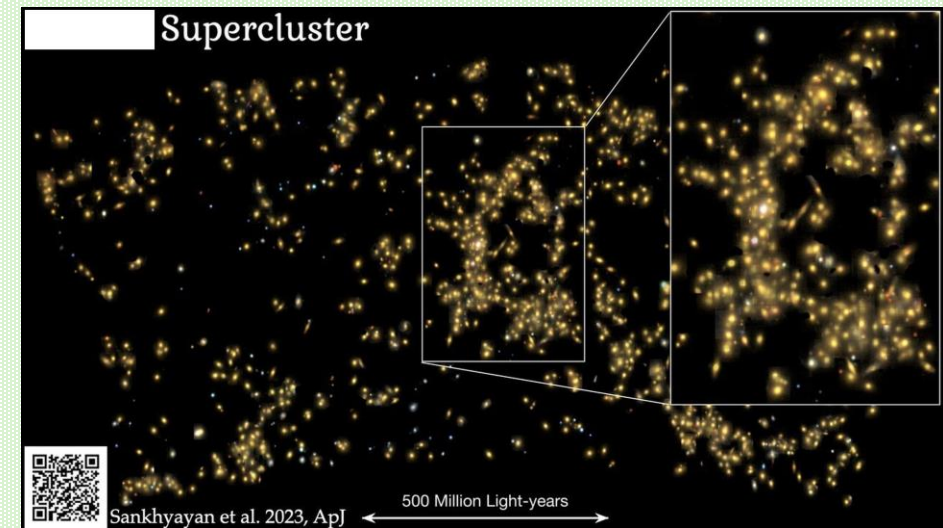

MOLDOVA

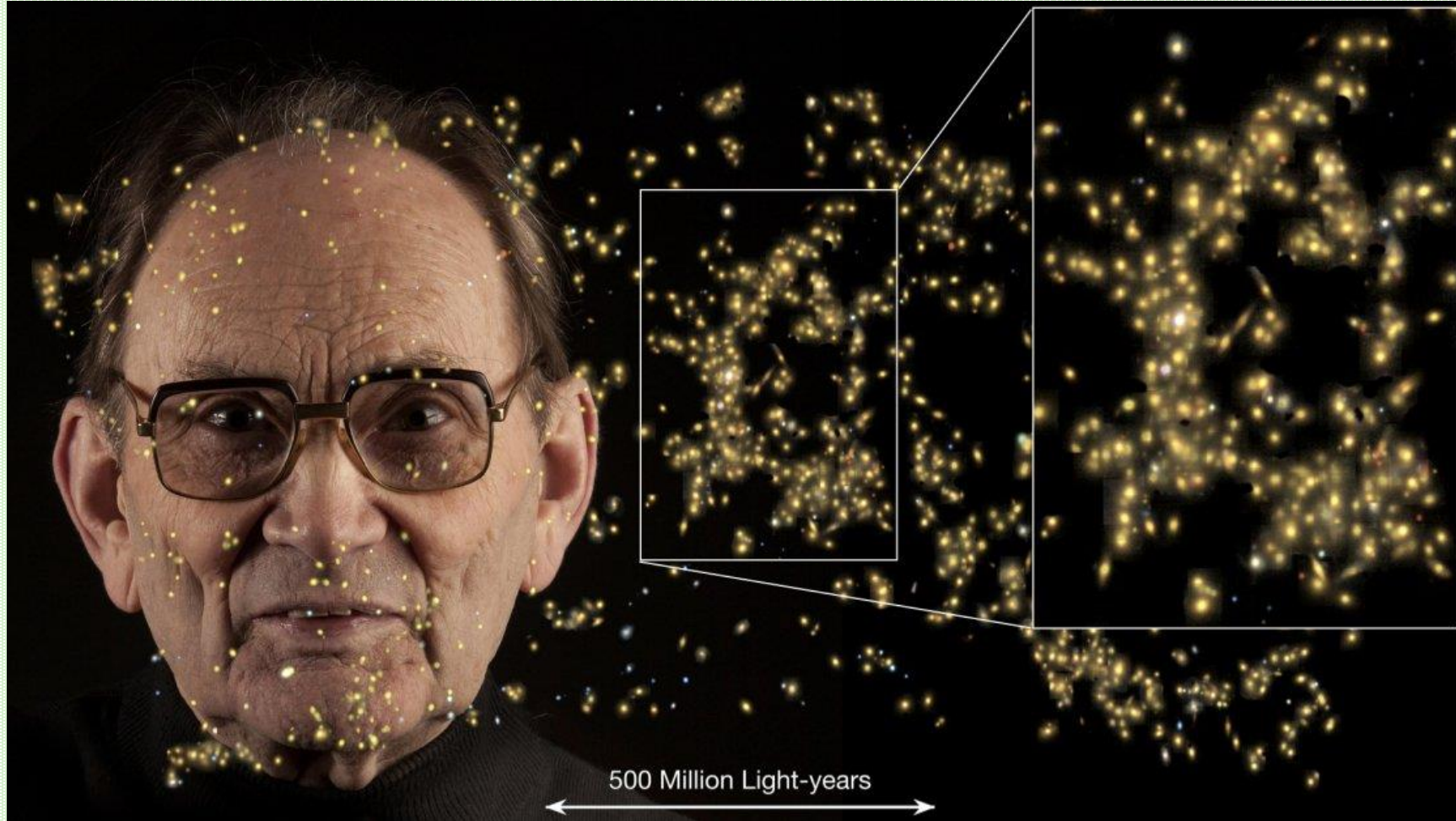
riigi presidendiks on alates 2020. aastast Maia Sandu

14. Superparved on universumi suurimad ja massiivseimad galaktikakogumid ja -kobarad, nende keskmine suurus (pikkus) on 200 miljonit valgusaastat. Seni teadaolevalt suurim selline avastati 2023. aastal – see asub Maast umbes kolme miljardi valgusaasta kaugusel, selle mass on võrdne umbes 26 miljardi Päikese massiga ja valguskiirel kulub selle ühest otsast teise otsa jõudmiseks 360 miljonit aastat. **Millise seni elusoleva isiku järgi see superparv oma nime sai?** Tegemist on siis tõenäoliselt suurima mõne inimese järgi nimetatud struktuuriga üldse.

Jaan EINASTO

15. Tavaliselt toimub maailmas taoline tegevus avalikkusele suletud aladel. Ameerika Ühendriikides ühes Arkansase osariigi looduspargis on aga põllutaoline moodustis, kus igaüks saab vabalt toimetada – ainult pilet tuleb enne osta. **Mida need inimesed pildil teevad?** Vastuse väljamõtlemisel on abi Arkansase osariigi sümboolika tundmisest.

OTSIVAD TEEMANTE

teemant on ka Arkansase lipul

IV PLOKK
VASTUSED

16. Õigeusu kiriku vanade klassikaliste patriarhaatide hulka kuuluvad Konstantinoopoli, Aleksandria, Jeruusalemma ja Antiookia patriarhaat. Kui kolme esimese peakorteri (peakiriku) asukohtadega on asi selge, siis millises maailma pealinnas asub Antiookia patriarhaadi keskus, kui on teada, et seda valitsetakse piltidel olevast katedraalist?

DAMASKUS

Süüria pealinnas asuv Mariamiitide katedraal

17. Kui Riigikogus algab uus istungite hooaeg, on saadikute saabumist tavapäraselt fikseerimas ka erinevate väljaannete fotograafid – ilmselt näitamaks lugejale, millise auto on mõni saadik endale suve jooksul liisinud või millise ülikonna õmmelda lasknud. **Kes saabus 2023. aasta sügisel esimesele Riigikogu istungile aga nähtaval moel?**

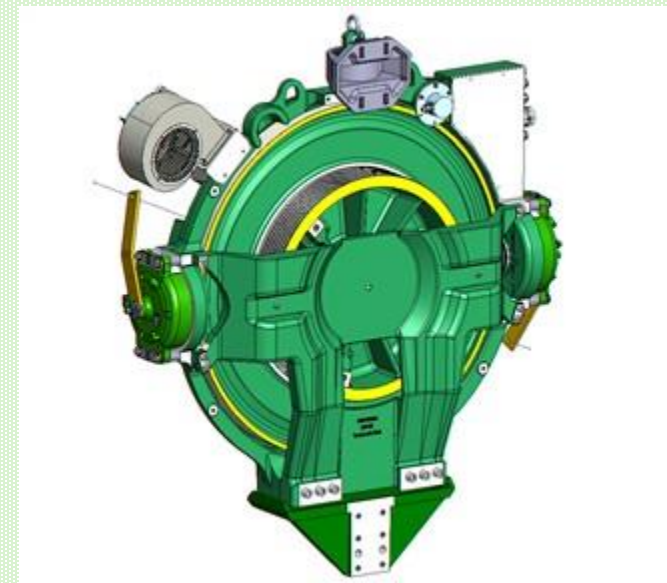
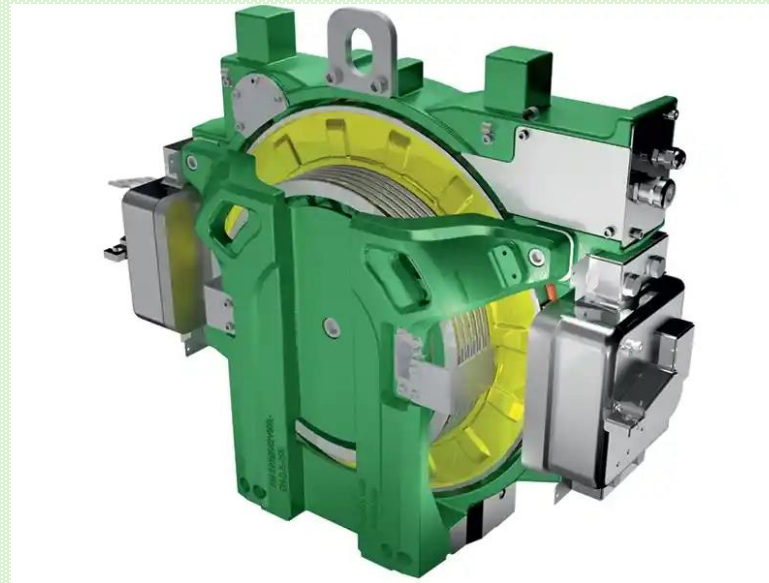

Yoko ALENDER

alates sellest aastast kliimaminister

18. Vasakpoolsel pildil olev mees on juba aastaid olnud ajakirja Forbes andmetel oma riigi rikkaim inimene, tema varanduse väärtus ulatub viimastel andmetel kuhugi seitsme miljardi dollarini. Rikkuse on talle toonud ettevõtte, mille toodangu mõningad detailid on näha teistel piltidel. **Millist nime kannab see ettevõtte** (ei ühti omaniku nimega), mille toodangut on ka ilmselt enamik tänaseid mängijaid kasutanud?

KONE

peamiste toodete hulka kuuluvad liftid ja eskalaatorid, omanik
Antti Herlin (Soome)

19. Seda Lõuna-Ameerikast pärinevat poolveelist närilist, oma sugukonna ainsat liiki, tuntakse erinevates keeltes läbi teiste loomade: prantsuse keeles on ta *ragondin*, hollandi keeles *beverrat* („kobrasrott“), saksa keeles *Wasserratte* („vesirott“), itaalia keeles ka *castorino* („väike kobras“), rootsi keeles *sumpbäver* („sookobras“). Eesti keeles tuntakse teda aga peamiselt nimetusega, mis hispaania keeles tähendab hoopis saarmast. **Mis loom?** Eestis on ta kvalifitseeritud invasiivseks võõrliigiks, kelle kasvatamine ja paljundamine on tänapäeval keelatud. Seega ta meie looduses justkui elada ei tohiks, kuid nagu näha, siis aeg-ajalt neid ikka siia satub.

29.09.2020

Mustvee linnas elab jões

NUTRIA

20. Eestis on aja jooksul toimunud mitmeid festivale, mis pühendatud mõnele söögipoolisele, mida võib igas koduaias kasvatada. **Siinkohal küsime kolme taime**, millele pühendatud festivalid veel mõni aasta tagasi aset leidsid, kuid sel aastal enam mitte.

Esimene festivalidest leidis viimati aset Kuremaal ning selle raames valiti alati ka suurim vastav kasvatud vili. Võitjate läbimõõt ulatus tavaliselt 85 millimeetrist 95 millimeetrini.

Teine festivalidest leidis aset Roosna-Allikul ning oli pühendatud taimele, mis korraldajate sõnul eestlaste maitsemeelega väga sobib, kuna kõlbab nii liharoogade, kookide kui jookide sisse.

Kolmas leidis mullu sügisel ühekordsena aset Tallinna Botaanikaaias ning selle subjekti reklaamiti kui köögivilja, mis sobib ühtviisi hästi supiks, salatiks, moosiks, soolaseks pirukaks ja magusaks koogiks.

KOLME PUNKTI KÜSIMUS!

KÜÜSLAUK; RABARBER; KÕRVITS

A stylized illustration of a theater audience. The audience is shown from behind, sitting in rows of red seats. They are looking towards a large, bright yellow screen at the front of the theater. The screen displays the word "VAHEAEG" in a bold, black, serif font. The theater's ceiling is dark with several white lines radiating from the center, suggesting spotlights or structural beams. The overall scene is dimly lit, with the primary light source being the screen.

VAHEAEG